

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

5 октомври 1994 година*

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда, на основание член 177 от Договора за ЕИО от френския Cour de Cassation (Франция), (Търговско отделение) по висящото пред този съд дело между

Société civile agricole du Centre d'insémination de la Crespelle

и

Coopérative d'élevage et d'insémination artificielle du département de la Mayenne

относно тълкуване на членове 5, 86, и член 90, параграфи 1, 30 и 36 от Договора за ЕИО, член 2 от Директива 77/504/ЕИО на Съвета от 25 юли 1977 г. относно чистопородни разплодни животни от рода на едрия рогат добитък (ОВ L 206, стр. 8) и член 4 от Директива 87/328/ЕИО на Съвета от 18 юни 1987 г. относно одобрението за развъждане на чистопородни разплодни животни от рода на едрия рогат добитък (ОВ L 167, стр. 54),

СЪДЪТ,

в състав: г-н J.C. Moitinho de Almeida, председател на състав, и.д. председател, г-н M. Diez de Velasco (докладчик) и г-н D.A.O. Edward (председатели на състав), г-н C.N. Kakouris, г-н F.A. Schockweiler, г-н F. Grévisse, г-н M. Zuleeg, г-н P.J.G. Картеун и г-н J.L. Мургау, съдии,

генерален адвокат: г-н C. Gulmann,

секретар: г-н H. von Holstein, заместник секретар,

като взе предвид писмените становища, представени:

- за Société civile agricole du Centre d'insémination de la Crespelle, от адв. J. Rouvière и R. Cathala, от адвокатска колегия Париж,

- за Coopérative d'élevage et d'insémination artificielle du département de la Mayenne, от адв. G. Lesourd и D. Vaudin, от адвокатска колегия Париж,

- за френското правителство, от г-ца H. Duchêne, секретар по външните работи в Правната дирекция в Министерството на външните работи, и г-н C. de Salins, съветник то външните работи в Правната дирекция в същото министерство, в качеството на представители,

- за Комисията на Европейските общности, от г-н G. Marengo, юридически съветник, и г-жа V. Melgar, национален служител, командирован в Правната служба на Комисията, в качеството на представители,

* Език на производството: френски.

като взе предвид доклада от съдебното заседание,

след като изслуша устните становища на Société civile agricole du Centre d'insémination de la Crespelle, Coopérative d'élevage et d'insémination artificielle du département de la Mayenne, за което се явява адв. Daniel Baudin, подпомаган от адв. Claude Paulmier, от адвокатска колегия Париж, за френското правителство и Комисията на съдебното заседание на 23 март 1994 г.,

след като изслуша становището на генералния адвокат на съдебното заседание на 4 май 1994 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Решение от 15 юни 1993 г., получено в Съда на 24 юни 1993 г., френският Cour de Cassation (Касационен съд) (Търговско отделение) е отнесъл за преюдициално решение по член 177 от Договора за ЕИО два въпроса относно тълкуване на членове 5, 86 и член 90, параграфи 1, 30 и 36 от Договора за ЕИО, член 2 от Директива 77/504/ЕИО на Съвета от 25 юли 1977 г. относно чистопородни разплодни животни от рода на едрия рогат добитък (ОВ L 206, стр. 8) и член 4 от Директива 87/328/ЕИО на Съвета от 18 юни 1987 г. относно одобрението за развъждане на чистопородни разплодни животни от рода на едрия рогат добитък (ОВ L 167, стр. 54).

2. Тези въпроси са били повдигнати в хода на производството между Société civile agricole du Centre d'insémination de la Crespelle („Центъра Crespelle“) и Coopérative d'Élevage et d'insémination artificielle du département de la Mayenne („Mayenne Coopérative“).

3. Изкуственото осеменяване на животни във Франция се регулира, *inter alia*, със Закон № 66-1005 от 28 декември 1966 г. относно отглеждане на животни (JORF 1966 г., стр. 11619). Член 5, алинея 1 от този закон предвижда, че оперирането на центрове за осеменяване подлежи на разрешителен режим. Тази разпоредба внася разграничение между центрове, които отговарят за производство на сперма и такива, които отговарят за осеменяването, но не изключва възможността един център да извършва едновременно двата вида дейности – дейности по отглеждане на животни и събиране, обработване, консервиране и продажба на сперма. Дейностите по осеменяването включват осеменяването на женски животни или надзор на осеменяването, когато то се извършва от упълномощени животновъди.

4. Законът от 1966 г. също така предвижда, че всеки център за осеменяване обслужва район, единствено в който на този център е разрешено да оперира (член 5, алинея 4). Ако такъв район е определен на земеделски кооператив, той е задължен да приеме като ползватели, животновъди, които не са негови членове (член 5, алинея 6).

5. Според същия закон, центрoвете за осеменяване, които не са производителни центрове, нормално се снабдяват с животни за разплод или със сперма от производителните центрове или от центрове, с които те са сключили договор за

доставка. Животновъдите в района, обхванат от център за осеменяване, могат да поискат от центъра да ги снабдява със сперма от производителни центрове по техен избор (член 5, параграф 5), но допълнителните разходи от такъв избор се носят от ползвателите.

6. На цялата територия на метрополията на Франция съществуват 51 одобрени центъра за осеменяване и 23 одобрени производствени центъра, като само 3 от последните са одобрени да оперират също така и като центрове за осеменяване. Всичките центрове за осеменяване във Франция са образувани във формата на земеделски кооперативи. Освен това, всичките с изключение на четири са асоциирани членове на UNCEIA (Национален съюз на земеделските кооперативи за животновъдство и изкуствено осеменяване), което е единственият орган, който обхваща производствените центрове и центровете за осеменяване във Франция. Член 7 от неговия Правилник предвижда, че членовете на UNCEIA се задължават да използват изключително неговите съоръжения. Освен това, член 29 от този правилник предвижда, че Общото събрание на UNCEIA може да приема решения, задължителни за всички асоциирани членове, дори и за тези, които отсъстват или са против.

7. Внасянето на сперма на животни от рода на едрия рогат добитък във Франция се регламентира със Заповед на министъра на земеделието от 17 април 1969 г. (JORF, от 30 април 1969 г., стр. 4349), изменен с друга заповед от 24 януари 1989 г. за разрешаването на опериране на центрове за изкуствено осеменяване (JORF, 31 януари 1989 г., стр. 1469). Съгласно член 2 от последната заповед, гражданин на държава-членка може свободно да внася сперма, при условие че тя е от производителни центрове, избрани от Министерството на земеделието и е взета от бикове, които отговарят на зоотехническите и здравните условия, предписани от френското и общностното законодателство. На последно място, член 2 от тази заповед предвижда, че всеки частен икономически оператор, който внася сперма от друга държава-членка на Общността, трябва да я достави в одобрен център за осеменяване или производителен център. Частните икономически оператори могат да изграждат запаси на внесена сперма в център по техен избор.

8. В правото на Общността, член 2, второ тире от Директива 77/504 и член 2, параграф 1 от Директива 87/328 изискват държавите-членки да осигурят, че вътрешната търговия в Общността със сперма и ембриони на чистопородни животни от рода на едрия рогат добитък да не е забранена, ограничена или възпрепятствана от зоотехнически съображения. Член 3 от Директива 77/504 е задължил Съвета да приеме преди 1 юли 1980 г. разпоредби на Общността за одобряване на чистопородни животни от рода на едрия рогат добитък за разплод, включително за използването на тяхната сперма. Това е направено в Директива 87/328.

9. Член 4 от Директива 87/328 изисква държавите-членки да осигурят, че във вътрешната търговия в Общността спермата на чистопородни бикове се събира, обработва и съхранява в официално одобрени центрове за изкуствено осеменяване. Според четвъртата и седмата точки от преамбюла на тази директива е необходимо, с цел да се избегне влошаване на родословието, да се изисква такава сперма да произхожда от официално одобрени центрове за изкуствено осеменяване в другите държави-членки.

10. Тези правила са били допълнени с Директива 91/174/ЕИО на Съвета от 25 март 1991 г. относно определяне на зоотехническите и генеалогичните изисквания за търговията с чистопородни животни и за изменение на Директиви 77/504/ЕИО и 90/425/ЕИО (ОВ L 85, стр. 37).

11. На последно място, член 3 от Директива 88/407/ЕИО относно определяне на ветеринарно-санитарните изисквания за внос и търговия в рамките на Общността с дълбоко замразена сперма от животни от рода на едрия рогат добитък (ОВ L 194, стр. 10) определя здравните условия, които трябва да бъдат изпълнени при пратки на сперма, пуснати във вътрешната търговия на Общността. Тази директива е изменена с Директива 90/425/ЕИО на Съвета от 26 юни 1990 г. относно ветеринарните и зоотехническите проверки, приложими при търговията в Общността с определени видове живи животни и продукти с оглед завършване изграждането на вътрешния пазар (ОВ L 224, стр. 29).

12. Според преписката по делото, от 1961 г., Crespelle Centre е оперирал звена за съхраняване на сперма от животни от рода на едрия рогат добитък и е извършвал осеменяване в част от департамент Mayenne от 1961 г. Mayenne Cooperative, който се е ползвал с изключителни права в тази област от 1970 г., е завел дело пред Tribunal de Grande Instance (Регионалният съд), Rennes, за нарушаване на тези права. Съдът е отсъдил срещу центъра с Решение от 25 юни 1991 г. След решение на Cour d'Appel (Апелативният съд), Rennes, което потвърждава решението на по-долната инстанция, Crespelle Centre е подал касационна жалба на основание на това, че френската система, която регулира оперирането на центрове за осеменяване, противоречи на редица разпоредби от Договора.

13. Поради наличието на съмнение относно тълкуването на съответното право на Общността, Cour de Cassation е отнесъл следните въпроси до Съда за преюдициално решение:

„1. Противоречи ли на членове 5, 86 и 90, параграф 1 от Договора за създаване на Европейската икономическа общност вътрешно законодателство, като разглежданото в настоящия случай, което установява центрове за осеменяване, които са единствените, на които е разрешено да оперират в определен район, и дали тези разпоредби им предоставят правото да събират допълнителни разходи, когато животновъдите в този район, в която центърът има изключителни права, поискат доставка на сперма от одобрени производителни центрове по техен избор?

2. Дали вътрешни норми като тези, разглеждани по главното дело, които задължават икономическите оператори, които внасят сперма от държава-членка на Общността, да я доставят в одобрен център за осеменяване или производителен център, противоречат на членове 30 и 26 от Договора за ЕИО, на член 2 от Директива 77/504/ЕИО на Съвета от 25 юли 1977 г. относно чистопородни разплодни животни от рода на едрия рогат добитък и на член 4 от Директива 87/328/ЕИО на Съвета от 18 юни 1987 г. относно одобрението за развъждане на чистопородни разплодни животни от рода на едрия рогат добитък?”

По първия въпрос

14. С първия въпрос, препращащата юрисдикция повдига по същество два отделни въпроса. Първо, той пита Съда, дали членове 5, 86 и 90, параграф 1 от Договора следва да бъдат тълкувани като забраняващи на държава-членка да предоставя на одобрени центрове за осеменяване на животни от рода на едрия рогат добитък някои изключителни права в определен район. Второ, той пита, дали в случай че животновъдите, установени в района, който попада в изключителната компетентност на одобрения център, могат да искат от центъра да им достави сперма от производителен център по техен избор, тези разпоредби забраняват на центъра да събира от тези животновъди допълнителните разходи, които могат да възникнат в резултат на този избор.

По първата част на първия въпрос

15. Що се отнася до съответните разпоредби на Договора, член 5 изисква държавите-членки да изпълняват своите общности задължения добросъвестно. Независимо от това, Съдът трайно е постановявал, че тази разпоредба не може да се прилага независимо, когато съответното положение се регулира от специална разпоредба на Договора, както е в настоящия случай (вж. Решение от 11 март 1992 г., *Compagnie Commerciale de l'Ouest* и други, от С-78/90 до С-83/90, *Recueil*, стр. 1-1847, точка 19). Следователно въпросът трябва да бъде разгледан като се имат предвид членове 90, параграф 1 и 86 от Договора.

16. Член 90, параграф 1 от Договора предвижда, че в случаите на публични предприятия и на предприятия, на които държавите-членки са предоставили специални или изключителни права, държавите-членки нямат право нито да приемат, нито да запазят съществуването на какъвто и да е акт, който противоречи на разпоредбите, които се съдържат в настоящия Договор, и в частност на разпоредбите, предвидени в член 7 и членове 85 до 94 включително.

17. В настоящия случай, като е въвело разрешителен режим по отношение на оперирането на центрове за осеменяване и като е предвидило, че всеки център следва да притежава изключително право, за да обслужва даден район, националното законодателство е предоставило на тези центрове изключителни права. Като са установили по такъв начин в полза на тези предприятия, съчетаване на монополи, които са териториално ограничени, но обхващащи заедно цялата територия на държавата-членка, тези национални разпоредби създават господстващо положение по смисъла на член 86 от Договора, в значителна част от общия пазар.

18. Само по себе си създаването на такова господстващо положение чрез предоставяне на изключително право по смисъла на член 90, параграф 1 не е несъвместимо с член 86 от Договора. Държава-членка нарушава забраните, които се съдържат в тези разпоредби, единствено в случай, че при упражняването на предоставеното му изключително право, въпросното предприятие не може да избегне злоупотреба с господстващото си положение (вж. Решение от 23 април 1991 г., *Hoefner и Elser*, С-41/90, *Recueil*, стр. 1-1979, точка 29, и, на последно място, от 10 декември 1991 г., *Merci convenzionali porto di Genova*, С-179/90, *Recueil*, стр. 1-5889, точка 17).

19. Твърдяната злоупотреба в настоящия случай се състои в събиране на прекомерни цени от центрите за осеменяване.

20. Следователно въпросът, който трябва да бъде разгледан, е, дали тази практика, която съставлява твърдяната злоупотреба, е пряка последица от националното законодателство. В това отношение следва да бъде отбелязано, че националното законодателство само позволява на центровете за осеменяване да изискват от животновъдите, които искат центровете да им доставят сперма от други производителни центрове, да заплатят допълнителните разходи, възникнали в резултат на този избор.

21. Въпреки че оставя на центровете за осеменяване да изчислят тези разходи, такава разпоредба не води до събиране от страна на центровете на непропорционални разходи и по такъв начин – до злоупотреба с господстващото положение.

22. Следователно отговорът на тази част на въпроса следва да бъде, че член 90, параграф 1 и член 86 от Договора не забраняват на държава-членка да предоставя на центрове за осеменяване на животни от рода на едрия рогат добитък някои изключителни права в определен район.

По втората част на първия въпрос

23. Член 5, алинея 5 от френския закон № 66-1005 от 28 декември 1966 г. за отглеждането на животни предвижда, че животновъдите в район, обхванат от център за осеменяване, може да поискат центърът да им достави сперма от производителни центрове по техен избор и че допълнителните разходи, възникнали в резултат на този избор следва да бъдат понесени от ползвателите.

24. Член 86 от Договора забранява на центровете при независимото упражняване на тяхната икономическа дейност да злоупотребяват със своето господстващо положение.

25. Както Съдът вече е постановил, предприятие злоупотребява с господстващото си положение, когато то притежава административен монопол и таксите, които събира за своите услуги, са непропорционални на икономическата стойност на предоставените услуги (вж. Решение от 13 ноември 1975 г., General Motors/Комисия, 26/75, Recueil стр. 1367, точка 12, и от 11 ноември 1986, British Leyland, 226/84, Recueil стр. 3263, точка 27).

26. Подобно на това, одобрени центрове биха злоупотребявали с господстващото си положение, ако те събираха разходи, които надвишават действително направените допълнителни разходи по придобиването и консервирането преди осеменяването на спермата, внесена по искане на ползвател от друга държава-членка.

27. Следователно член 86 от Договора следва да бъде тълкуван като не изключващ центрове за осеменяване, които са единствените, на които е разрешено да оперират в определен район, да събират допълнителни разходи от ползватели, които поискат от тях да им доставят сперма от производителни центрове в други държави-членки, при положение че тези разходи действително са направени от центровете за осеменяване при изпълнение на заявките на тези ползватели.

По втория въпрос

28. За да се отговори на втория въпрос на националния съд, който се отнася до тълкуване на членове 30 и 36 от Договора и на Директиви 77/504 и 87/328, следва да бъде припомнено, че Съдът трайно е постановявал (вж., преди всичко, Решение от 11 юли 1974 г., *Dassonville*, 8/74, *Recueil*, стр. 837), че всички търговски правила, въведени от държавите-членки, които са в състояние да възпрепятстват, пряко или косвено, действително или евентуално, вътрешната търговия в Общността следва да се разглеждат като мерки с равностоен ефект на количествени ограничения.

29. Норми на държави-членки, които изискват от частните икономически оператори, които внасят на нейна територия количества сперма от животни от рода на едрия рогат добитък от други държави-членки да я съхраняват срещу плащане на такса в одобрен център, който се ползва с изключителна концесия по отношение на съхраняването на спермата и осеменяването, представляват бариера пред вноса. Тъй като това изискване се прилага на етапа, който следва незабавно след вноса и налага икономическо бреме на вносителите, то води до ограничаване обема на вноса.

30. Член 36 от Договора предвижда, че забраната за ограничението на внос, износ и на транзитно преминаване на стоки не изключват мерки, които се основават на съображения за закрила на живота и здравето на хората и животните (вж. Решение от 15 декември, 1976 г., *Simmenthal*, 35/76, *Recueil*, стр. 1871, точка 18).

31. Независимо от това, Съдът постоянно е постановявал, че когато в изпълнение на член 100 от Договора за ЕИО директиви на Общността предвиждат хармонизиране на мерките, необходими за осигуряване, *inter alia*, защитата на здравето на животните и хората, и установяват процедури на Общността за проверка на тяхното спазване, позоваването на член 36 става неоправдано и съответните проверки трябва да бъдат извършвани и защитните мерки трябва да бъдат приети в рамките, очертани с хармонизиращата директива (вж. Решение от 5 октомври 1977 г., *Tedeschi*, 5/77, *Recueil* стр. 1555, точка 35; от 5 април 1979 г., *Ratti*, 148/78, *Recueil* стр. 1629, точка 36; от 8 ноември 1979 г., *Denkavit*, 251/78, *Recueil* стр. 3369, точка 14, и от 20 септември 1988 г., *Moogmann*, 190/87, *Recueil* стр. 4689, точка 10).

32. Френското правителство, като се позовава на тази съдебна практика, твърди, че неговите правила са оправдани от необходимостта за генетично подобряване на животните от рода на едрия рогат добитък и от съображения за здраве.

33. По отношение на съображенията, свързани с генетичното подобряване на животните от рода на едрия рогат добитък, следва да се има предвид, че член 2, параграф 1 от Директива 87/328, който има за цел да премахне зоотехническите препятствия пред вътрешната търговия в Общността със сперма от животни от рода на едрия рогат добитък, изисква държавите-членки да премахнат всички бариери пред навлизането на тяхната територия и използването там на сперма от животни от рода на едрия рогат добитък, внесена от други държави-членки в съответствие с условията предвидени в член 4 от Директивата (вж. параграф 9 по-горе). Второ, член 2 от Директива 91/174 предвижда, че търговията със сперма на чистопородни животни не може да бъде забранена, ограничена или възпрепятствана от съображения за родословие. От тези разпоредби следва, че зоотехническите и родословните изисквания са напълно хармонизирани на ниво на Общността.

34. По отношение на съображенията за здраве, те са предмет на Директива 88/407, член 1 от която предвижда, че директивата се прилага към вътрешната търговия в Общността и към вноса от трети страни на дълбоко замразена сперма от домашни животни от рода на едрия рогат добитък. Член 3 от Директивата и Приложение В, които предвиждат общите условия, приложими към вътрешната търговия в Общността със сперма от животни от рода на едрия рогат добитък, упоменават само събирането и обработката на сперма в държавата-членка на изпращане и транспортирането до държавата-членка на местоназначението. По такъв начин нито една разпоредба от директивата не разглежда съхраняването или използването на сперма в държавата по местоназначението.

35. Следователно здравните условия във вътрешната търговия със сперма от животни от рода на едрия рогат добитък все още не са напълно хармонизирани на равнище на Общността по отношение на държавата, за която спермата е предназначена. Следователно държавите-членки могат да се позовават на здравни съображения при възпрепятстване на свободното движение на сперма от рода на едрия рогат добитък, при условие че ограниченията на вътрешната търговия в Общността са пропорционални на въпросната цел.

36. За да се установи, дали ограничителното въздействие спрямо вътрешната търговия в Общността не надвишава необходимото за постигането на въпросната цел, следва да бъде разгледано, дали това въздействие е пряко, косвено или напълно спекулативно и дали това въздействие не възпрепятства търговията с вносни продукти повече, отколкото търговията с национални продукти (вж. Решение от 16 декември 1992 г., В & Q, G-169/91, Recueil стр. 1-6635, точка 15).

37. Член 2, параграф 3 от френското постановление от 24 януари 1989 г. въвежда задължение, което изисква само вносната сперма да бъде съхранявана в одобрени центрове. Независимо от това, според обясненията, предоставени от френското правителство по време на изслушването, които не са оспорени от другите встъпили страни, подобно задължение съществува по отношение на спермата, произведена във Франция в резултат на монопола, притежаван от центрoвете за осеменяване, тъй като само на тях е разрешено да произвеждат и съхраняват сперма във Франция.

38. С оглед на практическите последици от задължението във връзка със съхраняването на спермата, не може да се изключено, че макар това ограничение да се прилага без разграничение към местните и вносните продукти, последните могат да бъдат поставени в по-неблагоприятно положение в сравнение с местната продукция. Тъй като в настоящия случай националното законодателство не предвижда разпоредби, които да регламентират условията на съхраняване, и по-специално цената, която вносителят трябва да плати на одобрения център, и тъй като цената се определя като цяло на пропорционална основа, не съществуват разпоредби, които да възпрепятстват одобрените центрове да прилагат необосновани условия за съхраняване на сперма, внесена от лица.

39. Въпросът, дали оперирането на одобрените центрове във връзка с условията за съхраняване на сперма, води на практика до дискриминация срещу вносният продукт, е един от фактите, които трябва да бъдат установени от националния съд.

40. Следователно отговорът на втория въпрос трябва да бъде, че членове 30 и 36 от Договора, разглеждани заедно, член 2 от Директива 77/504/ЕИО на Съвета от 25 юли 1977 г. относно чистопородни разплодни животни от рода на едрия рогат добитък и член 4 от Директива 87/328/ЕИО на Съвета от 18 юни 1987 г. относно одобрението за развъждане на чистопородни разплодни животни от рода на едрия рогат добитък следва да бъдат тълкувани като не изключващи национална норма, която изисква икономическите оператори, които внасят сперма от държава-членка на Общността да я доставят в одобрен център за осеменяване или производителен център.

По съдебните разноски

41. Разноските, направени от френското правителство и от Комисията на Европейските общности, които представиха становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпросите, отправени от френския Cour de Cassation с Решение от 15 юни 1993 г., реши:

1. Член 90, параграф 1 и член 86 от Договора за ЕИО не забраняват на държава-членка да предоставя на центрове за осеменяване на животни от рода на едрия рогат добитък някои изключителни права в определен район.

2. Член 86 от Договора следва да бъде тълкуван като не изключващ центрове за осеменяване, които са единствените, на които е разрешено да оперират в определен район, да събират допълнителни разходи от ползватели, които поискат от тях да им доставят сперма от производителни центрове в други държави-членки, при положение че тези разходи действително са направени от центрoвете за осеменяване при изпълнение на заявките на тези ползватели.

3. Членове 30 и 36 от Договора за ЕИО, разглеждани заедно, член 2 от Директива 77/504/ЕИО на Съвета от 25 юли 1977 г. относно чистопородни разплодни животни от рода на едрия рогат добитък и член 4 от Директива 87/328/ЕИО на Съвета от 18 юни 1987 г. относно одобрението за развъждане на чистопородни разплодни животни от рода на едрия рогат добитък следва да бъдат тълкувани като не изключващи национална норма, която изисква икономическите оператори, които внасят сперма от държава-членка на Общността да я доставят в одобрен център за осеменяване или производителен център.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 5 октомври 1994 година.

Подписи